

Viešosios konsultacijos ir technologiniai visuomenės įtraukimo sprendimai

Kūrybinėse dirbtuvėse aptartos konkrečios problemos ir pasiūlyti jų sprendimo būdai:

Problema	Siekiamas rezultatas	Siūlomi veiksmai
Valdžios sektorius ir visuomenė nėra partnerystės stadijoje	Lygiavertė partnerystė, kuri atsiremia į abipusę atsakomybę, pagarbą bei ilgalaikę naudą.	Tinkamai ir iš anksto ruošama informacija, kuri pateikiama tikslinei auditorijai priimtiniu būdu.
		Aiškus tikslinių grupių apibrėžimas ir bendra duomenų bazė, kur sužymėtos interesuotosios šalys – jos gauna naujienlaiškius, pranešimus su joms aktualia informacija apie galimybes įsitraukti.
		Nacionalinis susitarimas atėjus naujai vyriausybei – susitarti kokiais principais remiasi partnerystė ir kaip galima laikytis to partnerystės standarto.
		Stiprinamas partnerystės švietimo procesas valstybiniu lygiu tiek viešajame sektoriuje, tiek mokyklose ar per bendrai piliečiams skirtas iniciatyvas. Viešinami teigiami pavyzdžiai, išbandomos naujos ir labiau įtraukiančios formos (pvz., piliečių asamblėjos ar kiti formatai). Visuomenės švietimas svarbu – neapsiriboti pristatymais, bet pagalvoti kūrybiškai, skatinimo priemonės dalyvauti. Mokyklose: orientuojamasi į bendradarbiavimo nei paklusimo kultūros ugdymą.
		Akcija politikams/valstybės tarnautojams „pakviesk kaimyną kavos“. Organizuojami susitikimai su kitais viešajame sektoriuje dirbančiais asmenimis.
		Kova su patyčių kultūra: nulinės tolerancijos politika.
Bendradarbiavimo procese yra pametamas tikslas. Konsultavimosi procesas vyksta dėl procedūros, o ne siekiamo rezultato.	Orientacija į esminį pokytį (turinį) ir stipraus ryšio kūrimą.	Matuojamas pokytis: tikslas turi būti aiškiai susietas su apčiuopiamu pokyčiu, kurio nauda turi būti abiem pusėm suprantama ir pamatuojama (nebūtinai finansinė, gali būti socialinė ar pan.)
		Formuojamos projektinio valdymo grupės, sudarytos iš skirtingų kompetencijų specialistų – mokančių formuluoti tikslą, komunikuoti, analizuoti, ir t. t. etc. Galimybė pasitelkti išorės ekspertus.
		Nuolatinė konsultacija dėl prioritetų, užtikrinama proceso kokybė – atsirenkami tik svarbiausi veiksmai tikslui pasiekti. Procesui suformuluojamos gairės, kuriose paaiškinama ne procedūra, o nubrėžta aiški orientacija į tikslą, dedamas akcentas kaip konsultacijos gali būti prasmingos visuomenei.

Problema	Siekiamas rezultatas	Siūlomi veiksmai
		<p>Paskiriami darbuotojai, atsakingi už horizontalų, tarpinstitucinį tinklą. Tinklas veiktų kaip platforma kurioje dalinamasi patirtimi, ieškoma partnerių už institucijos ribų, tinklo nariams rengiami bendri mokymai, organizuojamos kitos, horizontus praveriančios patirtys.</p> <p>Organizuojami motyvaciją skatinantys veiksmai: visuomeninės garbės principu skiriami apdovanojimai už geriausiai organizuotą įtraukimo iniciatyvą ar kita.</p>
<p>Visuomenė neturi įpročio bendrauti. Piliečiai nepasitiki valdžia ir nesijaučia, kad gali kažką pakeisti.</p>	<p>Aktyvi, žinanti kaip dalyvauti ir matanti prasmę visuomenė.</p>	<p>Susitariama, kas laikoma „geru grįžtamoju ryšiu“ – ko gali tikėtis piliečiai, įsitraukdami į bendradarbiavimo procesus. Viešinama informacija patogiau ir suprantamiau. Suteikiamas grįžtamasis ryšys konsultacijose dalyvavusiems piliečiams.</p> <p>Iškomunikuoti vieningą kanalą/platformą, kur skelbiamos visos konsultacijos (ar kitos bendravimo formos su piliečiais, pvz., asmuo susidūręs su problema gali apie ją pranešti). Pristatyti jau esamas platformas mokiniams, kitoms tikslinėms grupėms.</p> <p>Galimybė bendrauti susirašinėjant trumposiomis žinutėmis („chat“ pavidalu) su darbuotoju, kuris nagrinėja piliečio problemą.</p> <p>Iniciatyvos švietimo įstaigose. Pvz., mokyklose ir darželiuose dalyvaujamas biudžetas – vaikai matantys procesą nuo mažų dienų, ugdomas įprotis dalyvauti. Demokratizuot švietimo procesą, organizuojant simuliacijas ir mokiniai galėtų išbandyti kaip veikia seimas etc.</p> <p>Visuomenės švietimas: stiprinti tiek NVO, tiek verslo atstovų gebėjimus, kad jie žinotų kaip ir kada jie gali dalyvauti, suprasti etapus, kuriuose gali įsitraukti.</p> <p>Belgijos ir Danijos savivaldybių praktikos – šalia išrinktų atstovų, paskiriami 2-3 piliečiai į savivaldybės tarybą kurie gali dalyvauti procese. Taip atsirastų daugiau skaidrumo ir bendradarbiavimo formų.</p> <p>Komunikacija: reikėtų daugiau patrauklaus turinio apie politikos procesą. Iniciatyvos tikslinėms grupėms, pvz., pakviesti senjorus į parlamentą, pristatyti darbotvarkę. Tikslas: kad politika taptų bendrų reikalų sprendimu. Politinio raštingumo ir sąmoningumo podkastai, pamokėlės „apie politiką paprastai“.</p> <p>Pranešėjų apsaugos efektyvinimas/ komunikacija, įskaitant vienos platformos sukūrimas, kur galima pateikti pranešimą, prisegti dokumentą, stebėti pranešimo nagrinėjimo eigą, bendrauti su tyrėjais ir t.t.</p>

Problema	Siekiamas rezultatas	Siūlomi veiksmai
		<p>IT platforma kur galima palikti savo komentarą/balsą dėl konkretaus klausimo. Galima telefoninė programėlė – „jis man pagelbėjo, gal padės ir tau“.</p> <p>Daugiau skaidrumo ir komunikacijos dėl sprendimų priėmimo: Visi sprendimai talpinami vienoje vietoje, kur galima rasti duomenimis grįstus argumentus, kodėl atitinkamas sprendimas buvo priimtas.</p>
Proginė teisėkūra	Sisteminė, nuosekli, skaidri ir peržengianti politinį ciklą teisėkūra	<p>Peržiūrimas teisėkūros procesas, suformuluojamas proceso standartas. Sukuriama vieninga teisėkūros bei teisės aktų stebėsenos sistema, kuri leidžia aiškiai suprasti, kada inicijuojami TA pakeitimai, kodėl, kam tai žinoma, kas gali įsitraukti ir pan. Tokiu būdu išskaidrinamas procesas.</p> <p>Piliečiams matoma, dėl to jie gali stebėti ir įsitraukti.</p> <p>Reguliavimo įsitvirtinimas: suvienodinamas procesas kiekvienoje institucijoje. Apibrėžiamas laikotarpis ir biudžetas teisėkūros paslaugoms pirkti.</p> <p>Edukacinės priemonės skirtos visuomenei susipažinti su teisėkūros procesu. Pateikiama informacija kuo prasideda ir kaip baigiasi teisėkūros procesas, kaip piliečiai gali įsitraukti ir kodėl jiems verta dalyvauti. Pateikiami gerieji pavyzdžiai, kad būtų aiškiau, kokio proceso galima tikėtis.</p> <p>Nacionalinis susitarimas dėl teisėkūros ir numatytos priemonės, kaip laikytis sutarto teisėkūros standarto.</p> <p>Dedikuojamas laikas viešam problemų aptarimui, inovacijų iniciavimui, ir pan.</p>
Konsultacijų vertės ir naudos supratimo tarp viešojo sektoriaus darbuotojų trūkumas – jie jaučia spaudimą priimti politinius sprendimus, bet motyvacijos už viešųjų konsultacijų darymą nėra.	Viešojo sektoriaus darbuotojas yra motyvuotas atlikti VK nes tai gerina jo darbo rezultatus.	<p>Su konsultacijomis susieta darbuotojų motyvacinė sistema – atnaujinamos paskatos, įskaitant darbo atlygį, galimybės stažuotis, kelti kvalifikaciją ir pan.</p> <p>Dalinimasis idėjomis: tiesioginis santykis su suinteresuotomis grupėmis, rengiami reguliarūs susitikimai (pvz., kiekvieno mėnesio trečiadienis skirtas sesijai „Nebijok klausti“ ar pan.).</p> <p>Valstybės tarnautojų „misijos“ stiprinimas remiantis EBPO rekomendacijomis dėl valstybės tarnautojų gebėjimų ir motyvacijos. Darbuotojų mokymas bendradarbiauti, įsiklausyti, pasakoti. Rekomenduojamų meninių kūrinių sąrašas, aptarimai (pvz., filmas „I, Daniel Blake“).</p> <p>Patogūs įrankiai konsultacijoms skirti visoms institucijoms: šablonų sukūrimas, instrukcijos, mokymai.</p> <p>Geriausiai viešųjų konsultacijų standartą atitinkančių institucijų konkursas (metiniai apdovanojimai Vyriausybėje, valstybės tarnautojų prizai ar pan.).</p>

Problema	Siekiamas rezultatas	Siūlomi veiksmai
<p>Viešo sektoriaus darbuotojų įgūdžių trūkumas užtikrinti piliečių įsitraukimą į sprendimų priėmimą.</p>	<p>Į sprendimų priėmimą įsitraukusi visuomenė, o patys sprendimai – atliepiantys visuomenės poreikius.</p>	<p>Bendros mokymų sistemos kūrimas, pvz., universitetinio kurso ar kurso dalis, kurioje kalbama apie įsitraukimo praktikas (galimybė įsitraukti į nuotolinius mokymus ar pan.). Nuolatinis darbuotojų ugdymas – tiek naujokams, tiek senbuviams skirta programa apie teisėkūros procesą ir viešųjų konsultacijų rolę jame.</p>
		<p>Darbuotojų ugdymas: kaip įtraukti visuomenę, kaip suteikti grįžt. ryšį, komunikuoti įgūdžių vertinimo sistema. Derybų meno mokymai.</p>
		<p>Sudarytos palankesnės sąlygos eksperimentavimui su kuo įvairesniais įtraukimo būdais. Pvz., gyvosios laboratorijos principas (Living Lab), demokratijos tyrimų ir plėtros ar CitizenLab praktikos.</p>
		<p>Siūlomos gerosios praktikos, kaupiama gerųjų praktikų biblioteka.</p>
		<p>Sėkmingiausios (vertingiausios) klaidos konkursas – skirtas išmokti toleruoti klaidą.</p>
<p>NVO sektoriaus ir pilietinės visuomenės silpnumas</p>	<p>Politinę galią turintis NVO sektorius.</p>	<p>Sprendimų priėmėjų komunikavimas iš anksto ir grįžtamojo ryšio suteikimas. Nuolat organizuojami gyvi/nuotoliniai susitikimai su tikslinėmis grupėmis.</p>
		<p>Veiksmai nukreipti į NVO stiprinimą: savireguliacija, apdovanojimai, NVO fondo stiprinimas, ypač atsižvelgiant į regionines organizacijas, kurioms yra rizika tapti kišeninėmis organizacijomis.</p>
		<p>Mainų programos – viešojo sektoriaus darbuotojai atlieka „praktiką“ NVO, o pastarieji įtraukiami į darbotvarkes viešajame sektoriuje. Taip skatinamas susikalbėjimas ir supratimas.</p>
		<p>Platesni įgaliojimai NVO teikti paslaugas.</p>